

TLAČOVÁ SPRÁVA

29. marec 2023

Slovenský filmový ústav si pripomína 60. výročie svojho vzniku, počas roka pripravuje viacero aktivít

Slovenský filmový ústav (SFÚ) je jediná pamäťová a fondová štátna príspevková organizácia pôsobiaca v oblasti audiovizízie. Sústreďuje, uchováva a ochraňuje filmové a iné audiovizuálne diela a dokumentačné materiály a sprístupňuje ich verejnosti. Je správcom filmového archívu, ktorý je v zmysle zákona archívom osobitného významu. Dňa 1. apríla si SFÚ pripomenie 60 rokov od svojho vzniku, počas roka sa k tomuto okrúhlemu výročiu vráti prostredníctvom viacerých aktivít.

Slovenský filmový ústav bol založený 1. apríla 1963 v Bratislave. Organizačne patril pod riaditeľstvo Filmovej tvorby a distribúcie v Bratislave, metodicky fungoval ako pobočka Československého filmového ústavu (ČSFÚ) Praha. Jeho súčasťou sa vtedy stal aj filmový archív, ktorý už v roku 1958 založil filmový historik Ivan Rumanovský v rámci Ústrednej požičovne filmov. Prvým riaditeľom ústavu bol až do roku 1971 Ján Komiňár, ktorý túto funkciu v prvých rokoch ústavu zastával najdlhšie. V neskorších obdobiach sa na poste riaditeľa vystriedalo vyše dvadsať jeho nasledovníkov, súčasným generálnym riaditeľom je Peter Dubecký.

Samostatnou príspevkovou organizáciou v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (MK SR) je Slovenský filmový ústav od 1. januára 1991, predtým patril pod Ústredie slovenského filmu a po jeho zrušení bol v roku 1989 začlenený pod štátnu organizáciu Slovenská filmová tvorba Bratislava. Delimitáciou ústav získal aj práva výrobcu k archivovaným filmom, ktoré do roku 1991 vyrobila Slovenská filmová tvorba. SFÚ sa tak stal správcom filmového archívu, ktorý je v zmysle zákona archívom osobitného významu. Tvoria ho často unikátne filmové diela nakrútené na Slovensku. Tieto zbierky sú významnou zložkou kultúrneho dedičstva a sú štátom chráneným národným majetkom. SFÚ tak vykonáva práva výrobcu k slovenským filmom vyrobeným organizáciami vo výlučnej pôsobnosti štátu a obchodnou činnosťou tieto práva zhodnocuje. V roku 2008 nadobudol účinnosť audiovizuálny zákon, ktorým sa prvý raz v histórii zákonne definovali a upravovali postavenie, úlohy a činnosti SFÚ, nový zákon o audiovizíii vstúpil do platnosti v roku 2015 a priniesol aj úpravy postavenia a pôsobnosti SFÚ.

Za kľúčové z hľadiska šesťdesiatročnej histórie Slovenského filmového ústavu považuje súčasný generálny riaditeľ inštitúcie Peter Dubecký skutočnosť, *„že sa podarilo zachrániť fondy z Koliby po tom, ako bola Slovenská filmová tvorba sprivatizovaná súkromnou akciovou spoločnosťou Štúdio Koliba. Je nesmierne dôležité, že sa podarilo zaistiť kompletne negatívy a zabezpečovacie materiály k slovenským filmom vyrobeným do roku 1991. Zároveň sme zabezpečili všetok dokumentačný materiál, ktorý je stále v procese spracovania a vzhľadom na jeho množstvo sa bude spracúvať ešte nasledujúcich dvadsať až tridsať rokov. Rovnako významné bolo aj vybudovanie depozitov filmových materiálov v Pezinku. Do budúca by sme radi vybudovali rozsiahly depozit aj pre archív listinných materiálov.“* Z neskoršieho obdobia Dubecký považuje za zásadné *„systémové nastavenie činností na záchranu a obnovu audiovizuálneho dedičstva a tiež projekt Digitálnej audiovizízie a vybudovanie digitalizačného pracoviska, ktoré v septembri minulého roka, žiaľ, zachvátil požiar. Aktuálne robíme všetko pre to, aby sme čo najskôr obnovili kompletný digitalizačný reťazec činností.“*

Základnými organizačnými zložkami SFÚ sú dnes Národný filmový archív s poslaním vytvárať, uchovávať, ošetrovať a sprístupňovať zbierky audiovizuálií, a Národné kinematografické centrum, zamerané najmä na prezentáciu slovenského audiovizuálneho dedičstva i najnovšej kinematografie doma a v zahraničí. SFÚ je členom Medzinárodnej federácie filmových archívov (FIAF), medzinárodnej

Slovenský filmový ústav si pripomína 60. výročie svojho vzniku, počas roka pripravuje viacero aktivít

organizácie European Film Promotion, pôsobí ako servisné pracovisko pre Európske audiovizuálne observatórium (EAO), kde je zároveň členom pracovnej skupiny EFARN (European Film Agencies Research Network), a kinematografický fond Rady Európy Eurimages. Osobitnou zložkou SFÚ je kancelária Creative Europe Desk Slovensko, prostredníctvom ktorej je SFÚ aj členom siete European Documentary Network (EDN).

Zo SFÚ sa za šesťdesiat rokov stala rešpektovaná inštitúcia doma aj v zahraničí. Prezident FIAF Frédéric Maire sa o pôsobení SFÚ v medzinárodnom prostredí vyjadruje slovami, že *„Slovenský filmový ústav je vysoko rešpektovaným členom Medzinárodnej federácie filmových archívov. Dlhodobu sa aktívne podieľa na propagácii bohatého audiovizuálneho dedičstva Slovenskej republiky vo svete, čím významne prispieva k zachovaniu a prezentácii jedinečného európskeho audiovizuálneho dedičstva vďaka svojmu chvályhodnému systematickému úsiliu o zachovanie, obnovu, digitalizáciu a jeho sprístupnenie.“* SFÚ spolupracuje aj so svetovými filmovými festivalmi. Potvrdzujú to slová Thierryho Frémauxa, riaditeľa MFF Cannes a súčasne riaditeľa prestížneho festivalu klasických filmov Lumière Lyon, ktorý hovorí, že *„so Slovenským filmovým ústavom roky aktívne spolupracujeme pri objavovaní zabudnutých klenotov svetovej kinematografie. Mnohé zo slovenských klasík boli uvedené na našom festivale v Lyone. Predtým boli tieto filmy vo Francúzsku úplne neznáme a sme hrdí, že sme ich mohli francúzskemu publiku odprezentovať.“*

SFÚ má vlastnú predajňu Klapka.sk so širokou ponukou filmologickej literatúry, DVD, CD, blu-ray nosičov a ďalších materiálov. Venuje sa aj vydavateľskej činnosti, k zásadným počinom patrí napríklad vydanie publikácie *Dejiny slovenskej kinematografie 1896 – 1969* od autorskej dvojice Jelena Paštéková a Václav Macek. Prevádzkuje repertoárové štvorsálové Kino Lumière so zameraním na súčasný európsky a svetový film a na klasickú i súčasnú slovenskú kinematografiu, ktoré je členom medzinárodnej siete kín Europa Cinemas. Po septembrovom požiari na digitalizačnom pracovisku v objekte Kina Lumière aktuálne prebieha posledná fáza renovácie kina, termín jeho otvorenia je predbežne stanovený na september tohto roka.

SFÚ oslávi výročie pozoruhodnou publikáciou, blu-ray kolekciou i na viacerých festivaloch

Pri príležitosti 60. výročia SFÚ pripravuje prehliadku v spolupráci s Národným filmovým archívom (NFA) Praha, ktorý si tento rok pripomína 80 rokov od svojho vzniku. Hlavným zámerom je predstaviť diela ilustrujúce činnosť v archíve a venujúce sa téme uchovávanania aj digitalizácie. *„Štvorprogram pripomínajúci 60. výročie vzniku SFÚ plánujeme uviesť v pražskom kine Ponrepo v priebehu mája až júna. Recipročne potom na jeseň uvidíme štvorprogram k 80. výročiu NFA v Bratislave, ideálne už v zrenovovanom Kine Lumière,“* hovorí Rastislav Steranka, riaditeľ Národného kinematografického centra SFÚ. Súčasťou programu júnového 29. MFF Art Film Fest v Košiciach bude sekcia venovaná 60. výročiu SFÚ, ktorá predstaví klasické dlhometrážne digitálne reštaurované slovenské filmy, uvedené na prestížnych zahraničných festivaloch klasického filmu. Špeciálny program krátkych filmov zo SFÚ uvedie aj tohtoročný Medzinárodný festival animovaných filmov Fest Anča a okruhlemu výročiu SFÚ sa bude venovať i jubilejný 10. ročník vzdelávacieho seminára Kabinetu audiovizuálnych divadelných umení (KADU) v Bratislave pod názvom Pamäť – archív – kánon. Vybrané filmy zo zbierok SFÚ si diváci môžu pozrieť aj na portáli DAFilms v sekcii Slovenský filmový ústav alebo na prestížnej francúzskej streamovacej platforme LaCinetek.

Najbližšie v súvislosti so 60. výročím SFÚ vyjde kniha *Rodinné striebro*, ktorá nadväzuje na rovnomenný súbor kritických reflexií najreprezentatívnejších diel slovenského umenia 20. storočia z vydavateľstva F. R. & G. spred dvadsiatich rokov. Publikácia z vydavateľstva SFÚ bude pozostávať z krátkych úvah a esejí o vybraných, minulých aj súčasných dielach našej kinematografie z pera šesťdesiatich známych i menej známych autorov, a to filmových historikov či kritikov, ale aj filozofov, estetikov, literátov, teoretikov vizuálneho umenia, prekladateľov i hudobníkov alebo publicistov, ktorí na vybrané filmové diela nazierajú s osobitým pohľadom. História SFÚ sa bude venovať aj aprílové číslo mesačníka o filmovom dianí na Slovensku Film.sk, ktorý pripravuje celoročnú sériu článkov o inštitúcii.

Slovenský filmový ústav si pripomína 60. výročie svojho vzniku, počas roka pripravuje viacero aktivít

Udalosťou, ktorá upriami pozornosť na tohtoročné výročie inštitúcie, bude aj vydanie 6-dielnej blu-ray kolekcie s významnými filmami *Obrazy starého sveta* (1972) Dušana Hanáka, *Pieseň o sivom holubovi* (1961) Stanislava Barabáša, *Boxer a smrť* (1962) Petra Solana, *Organ* (1964) Štefana Uhra, *Prípad pre obhajcu* (1964) Martina Hollého a *Kristove roky* (1967) Juraja Jakubiska. Filmy z kolekcie sa k divákovi dostanú v digitálne reštaurovanej kvalite a v reprezentatívnom zberateľskom balení. Na vydanie sa pripravujú aj dve zásadné publikácie pre domácu historiografiu i teóriu filmu – monografia filmovej historičky a teoretičky Petry Hanákovéj *Máme svoj film! Slovenská filmová kultúra a propaganda 1938 – 1945* a tiež preklad rozsiahleho textu *Estetika filmu*, za ktorou autorsky stoja štyria renomovaní francúzski teoretici Jacques Aumont, Alain Bergala, Michel Marie a Marc Vernet.

Prioritou Slovenského filmového ústavu tento rok je otvorenie Kina Lumière, ktoré po devastačnom požari na digitalizačnom pracovisku SFÚ v septembri minulého roka v objekte kina je aktuálne v rekonštrukcii. Predpokladaný termín otvorenia je september 2023.

Viac informácií o Slovenskom filmovom ústave:

<http://www.sfu.sk/>

<https://www.youtube.com/@SlovakFilmInstitute>

Filmy Slovenského filmového ústavu na portáli DAFilms:

<https://dafilms.sk/collection/52-SFU>

Filmy Slovenského filmového ústavu na platforme LaCinetek:

<https://www.lacinetek.com/fr-en/hidden-treasures/slovensky-filmovy-ustav-slovak-film-institute>

Slovenský filmový ústav

SFÚ je jediná štátna organizácia v oblasti audiovizie na Slovensku. Jej hlavné úlohy, činnosti a pôsobnosť definuje Zákon o audiovizii č. 40/2015 Z. z. Súčasťou SFÚ ako pamäťovej a fondovej inštitúcie je špecializovaný filmový archív. Tvoria ho jedinečné filmové a s filmom súvisiace archívne fondy a zbierky, ktoré sú základom audiovizuálneho dedičstva SR. Vybudované má aj moderné digitalizačné pracovisko.

Kontakt: Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, Bratislava, www.sfu.sk.

Predajňa Slovenského filmového ústavu – Klapka.sk

Predajňa Klapka.sk sa orientuje na slovenskú filmovú klasiku a súčasné slovenské audiovizuálne diela na DVD a blu-ray nosičoch. V ponuke má tiež odbornú literatúru z oblasti kinematografie a audiovizie slovenských a českých vydavateľstiev a vybrané diela z produkcie filmových archívov. Ponúka tiež možnosť online predaja a stabilný predajný pult má v priestoroch Kina Lumière.

Kontakt: Klapka.sk, Grösslingová 43, Bratislava, www.klapka.sk.

Kino Slovenského filmového ústavu – Kino Lumière

Kino Lumière sa vo svojej dramaturgii prioritne zameriava na súčasnú slovenskú tvorbu, súčasnú európsku kinematografiu a zlatý fond slovenskej a svetovej kinematografie. Uvádza pravidelné vlastné cykly, tiež viaceré prehliadky a festivaly. Ide o prvé kino na Slovensku, ktoré získalo za dramaturgiu Cenu slovenských filmových novinárov a Cenu Europa Cinemas. Má štyri kinosály, vstupné je od 2,00 do 5,00 €. V roku 2020 spustilo online projekt Kino doma.

Kontakt: Kino Lumière, Špitálska 4, Bratislava, www.kino-lumiere.sk

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk